

Nr 20.

Av herr **Orgård**, om ändrade grunder för stipendier åt elever vid folkhögskolor.

Ett betydelsefullt led i de nordiska samarbetssträvandena har utbytet av elever mellan folkhögskolorna i de nordiska länderna varit. För att underlätta detta ha i de olika länderna till behövande elever, som genomgått folkhögskolekurs i annat nordiskt land, utgått stipendier efter samma grunder, som gällt i det egna landet.

Sålunda tillstyrker i årets statsverksproposition under åttonde huvudtiteln departementschefen, på förslag av folkskoleöverstyrelsen, att av medel, som utgår till stipendier för elever vid folkhögskolor, skola utgå stipendier även till sådana svenska elever, vilka önska genomgå folkhögskolekurs i något av våra grannländer, i den mån sådant elevutbyte under närvarande förhållanden kan äga rum.

De nuvarande förhållanden ställa oss emellertid inför en helt ny situation på detta område. Endast i enstaka undantagsfall kan det tänkas att under nuvarande förhållanden svenska elever söka sig till folkhögskola i annat nordiskt land. Däremot ställer den nuvarande situationen vårt land och den svenska folkhögskolan i tillfälle att på detta område räcka en hjälpande hand till våra brödrarfolk och göra en insats utav den största betydelse för framtiden i det nordiska samarbetet. De tragiska händelserna i Norden ha fört över till vårt land över 10,000 ungdomar, till största delen från Norge men även från andra nordiska länder, vilka alla hoppas att efter krigets slut komma tillbaka till sitt land och delta i nybyggnadsarbetet. Det behövs inga långa utläggningar för att vi alla skola förstå vilken stor betydelse för det framtida nordiska samarbete, som vi hoppas på, de impulser av svenskt samhälls- och kulturliv och den personliga kontakt, denna ungdom får med vårt folk, komma att få. Därtill kommer den vikt respektive länder fästa vid att den ungdom som vistas här kan utbildas för olika uppgifter inför de krav, som komma att ställas på densamma.

Insikten härom har också gjort det angeläget att här i vårt land bereda denna ungdom utbildningsmöjligheter. Studerande ha beretts möjlighet att fortsätta sina studier, för den yngre ungdomen har skol- och yrkesutbildning kunnat ordnas genom tillmötesgående från svensk sida, när det gäller beredandet av platser, under det de direkta kostnaderna, vad det gäller norr-
männen, som det här i första hand är fråga om, bestridas av norska regeringen.

Den större delen av denna ungdom befinner sig emellertid ute i förläggningar i skogarna, där de göra en betydelsefull insats för vår bränsleförsörjning. Även för dessa göres nu åtskilligt utav svenska norgehjälpen, föreningen Norden och andra organisationer för att bryta isoleeringen i förläggningarna och skapa kontakt med svenskt bildningsarbete och kulturliv.

Av mera bestående värde skulle det emellertid vara om ett något större antal av dessa bereddes möjlighet till att genomgå en vinterkurs i våra svenska folkhögskolor. Möjligheter härtill ha ju i viss mån beretts; från norskt håll har det således varit möjligt att under nu pågående kurs understödja ett tjugotal elever i svenska folkhögskolor. Under nuvarande förhållanden förstår man att detta dock ej kan ske i den utsträckning, som intresse för saken finns och som skulle vara önskvärt. Om således i denna situation stipendier efter samma grunder, som utgå till elever vid våra folkhögskolor, kunde ställas till förfogande för elever från våra nordiska grannländer för att genomgå nästa vinterkurs vid svensk folkhögskola, skulle det inte bara vara en utsträckt hand till våra brödrafolk utan också en betydelsefull insats i strävandena att bland folkets breda lager grundlägga det nordiska samarbetet. Om dessa elever placerades ut till folkhögskolor i olika delar av landet kunna härigenom skapas möjligheter till personliga förbindelser med en större del av vårt lands ungdom än om de placeras på samma plats och i särskilda kurser, en sak som inte har den minsta betydelsen i detta sammanhang.

Dessa stipendier skulle utgå efter samma grunder som till svenska elever, men fördelningen av desamma bör ske på sätt som Kungl. Maj:t finner lämpligt att förordna. Det skulle kunna tänkas att stipendier utdelades som en belöning till sådana ungdomar, som under denna vinter och sommaren, förutom visat studieintresse och för sina kamrater föredömligt uppförande eller insatser i bildningsarbetet i förläggningarna, utfört en god arbetsprestation. För utfyllnad av stipendiebeloppen för behövande, så att kostnaderna för en kurs under nuvarande förhållanden kunna täckas, torde man kunna räkna med bistånd av föreningen Norden och andra organisationer.

Den möjlighet till en vidgad och i nuvarande situation alldeles särskilt påkallad och betydelsefull insats i det nordiska samarbetet, som den svenska folkhögskolan genom det förslag som här framförts skulle sättas i tillfälle att utföra, gör att jag, trots det statsfinansiella läget, våga föreslå,

att riksdagen måtte besluta, att stipendier till samma belopp och efter samma grunder som utbetalas till svenska elever vid folkhögskolorna måtte utgå även till elever från våra nordiska grannländer, vilka genomgå nästa vinterkurs

vid svensk folkhögskola, till ett upp till 100 begränsat antal, samt

att, med anledning härav, förslagsanslaget under åttonde huvudtiteln, punkt 179, Folkhögskolor: Stipendier åt elever, höjes till 725,000 kronor.

Stockholm den 16 januari 1943.

P. L. P:son Orgård.

I syftet instämma:

Elis Håstad.

Kerstin Hesselgren.

Arvid Jonsson.
